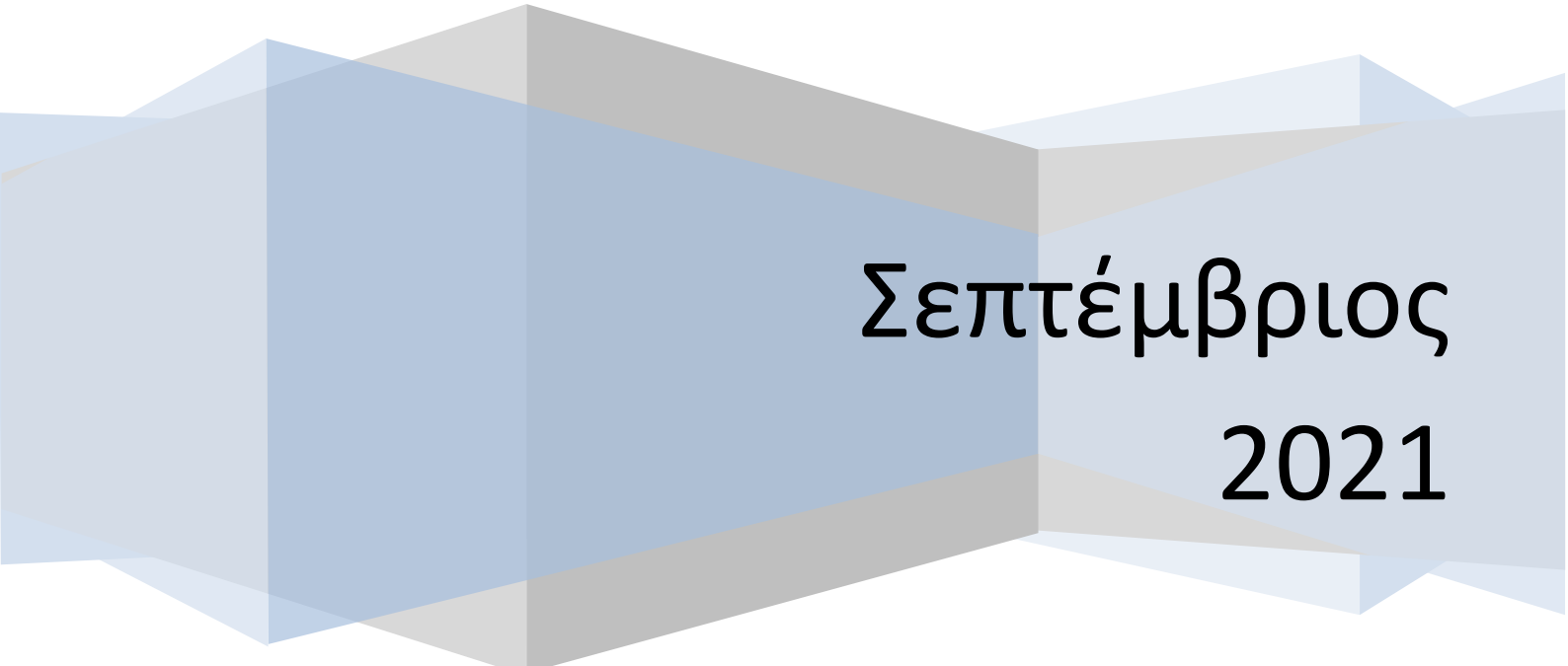


Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ

Palmos Analysis PC



Σεπτέμβριος
2021

“ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ” (Executive Summary)

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της διαρκούς προσπάθειας που καταβάλλει για την πληρέστερη πληροφόρηση και ενημέρωση, τόσο του επιχειρηματικού κόσμου και των φορέων (κρατικών ή μη) της πόλης της Θεσσαλονίκης, όσο και των κατοίκων της, συνεχίζει την περιοδική διεξαγωγή Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας – σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης – που αφορά επιχειρήσεις των τεσσάρων τομέων της οικονομίας και καταναλωτές.

Η Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας του Νομού Θεσσαλονίκης (“**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**”) διεξάγεται **δύο φορές το χρόνο, κατά το 2^ο 15νθήμερο των μηνών Μαρτίου και Σεπτεμβρίου**, σε συνολικό δείγμα **1.500 ερωτώμενων** (800 επιχειρήσεων και 700 καταναλωτών). Η έρευνα καλύπτει και τους τέσσερις τομείς της οικονομίας (βιομηχανία –μεταποίηση, υπηρεσίες, λιανικό εμπόριο και κατασκευές).

Η έρευνα για το “**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**” διεξάγεται με τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τους υπευθύνους των επιχειρήσεων (Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές Οικονομικών ή Διευθυντές Πωλήσεων ή τους ιδιοκτήτες, αν πρόκειται για μικρότερες επιχειρήσεις) με τη χρήση των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιούνται από το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), προκειμένου τα αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα με τις αντίστοιχες έρευνες που διεξάγονται σε Εθνικό (ΙΟΒΕ) και Ευρωπαϊκό (DG ECFIN) επίπεδο.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – ΜΑΡΤΙΟΣ/ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020 και ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης, στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ του Μαρτίου 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της κρίσης από την επιδημία του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, η έρευνα σε καταναλωτές διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2020, ενώ η έρευνα σε επιχειρήσεις διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 7 Απριλίου 2020. Κατά την χρονική αυτή περίοδο είχαν ενεργοποιηθεί και επιβληθεί όλα τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της επιδημίας του κορωνοϊού, τόσο σε σχέση με την αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων και δημόσιων οργανισμών/φορέων, όσο και σε σχέση με τον περιορισμό των μετακινήσεων των πολιτών. Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2020 αποτυπώνουν πλήρως το καταναλωτικό και επιχειρηματικό κλίμα εν μέσω της κορύφωσης της κρίσης λόγω της επιδημίας και του lockdown που είχε επιβληθεί στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Παράλληλα, οι αντίστοιχες πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Σεπτέμβριο 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του δεύτερου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στη χώρα, στο χρονικό διάστημα δηλαδή μεταξύ 22 και 30 Σεπτεμβρίου 2020. Τέλος, οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2021, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του τρίτου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στην Ελλάδα, το χρονικό διάστημα 22 – 31 Μαρτίου 2021 για τους καταναλωτές και το χρονικό

διάστημα 30 Μαρτίου – 8 Απριλίου 2021 για τις επιχειρήσεις, χρονικό διάστημα κατά το οποίο εξακολουθούσαν να ισχύουν οι περιορισμοί στην μετακίνηση των πολιτών, η αναστολή λειτουργίας του λιανεμπορίου και οι υποχρεωτική εφαρμογή εναλλακτικών μορφών εργασίας, όπως η τηλεργασία σε μεγάλο μέρος του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. **Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ εξακολούθησαν να αντικατοπτρίζουν τις σοβαρές συνέπειες από την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που δημιούργησε η πανδημία του κορωνοϊού στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως.**

Οι Εθνικοί δείκτες, καταγράφονται από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας που διεξάγει το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και οι οποίες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), τα δε αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Με βάση την ανακοίνωση του ΙΟΒΕ για τους Εθνικούς δείκτες για τον Μάρτιο 2020, **«επισημαίνεται ότι ένα μέρος της πρωτογενούς έρευνας πραγματοποιήθηκε πριν την επιβολή των μέτρων παύσης της δραστηριότητας σε συγκεκριμένους κλάδους και ένα μεγαλύτερο τμήμα αυτής πριν την εφαρμογή μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών. Συνεπώς, η πορεία του δείκτη δεν ενσωματώνει απόλυτα το εύρος των εξελίξεων που έλαβαν χώρα τον Μάρτιο. Με αυτό το δεδομένο, είναι πιθανή μια περαιτέρω, ενδεχομένως ισχυρότερη, επιδείνωση των προσδοκιών και συνολικά του κλίματος στους προσεχείς μήνες».**

Με βάση τα παραπάνω, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι η χρονική διαφορά, έστω των λίγων ημερών, μεταξύ της πρωτογενούς έρευνας που τροφοδοτεί τους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς δείκτες και της αντίστοιχης του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ που τροφοδοτεί τους δείκτες σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης, **τους καθιστά μη συγκρίσιμους μεταξύ τους για τον Μάρτιο 2020, καθώς μεσολάβησαν οι εξελίξεις της κρίσης του κορωνοϊού, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε μια σειρά από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

1. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ο “Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών” υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Διευκρινίζεται, ότι οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα **+100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν αύξηση) έως **-100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως **διαφορές μεταξύ θετικών – αρνητικών απαντήσεων**. Πιο συγκεκριμένα, αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση ενός μεγέθους, είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εξακολουθούν να διακατέχονται από **προβληματισμό και απαισιοδοξία εν μέσω της συνεχιζόμενης επιδημίας του κορωνοϊού** και πλέον ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο Νομό Θεσσαλονίκης διαμορφώνεται στις **-26 μονάδες** – με μικρή βελτίωση 8 μονάδων σε σχέση με τον περασμένο «**Μάρτιο 2021**».

*Η έρευνα καταγράφει διατήρηση του κακού κλίματος μεταξύ των καταναλωτών, καθώς ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης εξακολουθεί να παραμένει σε αρνητικό έδαφος και πολύ μακριά από το -2 τον Σεπτέμβριο 2019 – το καλύτερο σημείο του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009 – στο -26 σήμερα. Η ευφορία που ακολούθησε το αποτέλεσμα των Εθνικών Εκλογών του Ιουλίου και οδήγησε την καταναλωτική εμπιστοσύνη πολύ κοντά σε επίπεδα «αισιοδοξίας», έδωσε τη θέση της στον έντονο προβληματισμό και την ανησυχία σε σχέση με την επόμενη μέρα της επιδημίας του κορωνοϊού. Και αυτό είναι απόλυτα δικαιολογημένο, καθώς ήδη από το τέλος Μαρτίου 2020 – οπότε και διενεργήθηκε η έρευνα πεδίου του Μαρτίου 2020 στους καταναλωτές – το 43% των ερωτηθέντων δήλωναν ότι είχε μειωθεί το εισόδημά τους, το 27% δήλωναν ότι είχε ανασταλεί η εργασία τους ή είχαν απολυθεί και επίσης το 27% δήλωναν ότι είχε μειωθεί η εργασία τους και είχαν λιγότερη δουλειά. Η εικόνα αυτή διατηρήθηκε σε κάποιο βαθμό για περισσότερο από ένα έτος, εμφανίζονται όμως σημάδια βελτίωσης του κλίματος και σταθεροποίησης της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών: το 18% των νοικοκυριών δηλώνουν σήμερα ότι επιβιώνουν εις βάρος των αποταμιεύσεων τους ή δανειζόμενα, έναντι αντιστοίχου ποσοστού 23% τον Μάρτιο 2021 και 26% τον Σεπτέμβριο 2020. Ταυτόχρονα, το 27% των νοικοκυριών δηλώνουν ότι αποταμιεύουν σε κάποιο βαθμό, το υψηλότερο ποσοστό από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο του 2009. **Συνολικά, διαφαίνεται μια ανάκαμψη της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών σε σχέση με την κατάσταση που επικράτησε κατά τη διάρκεια των συνεχόμενων lockdown λόγω της έξαρσης της πανδημίας, ωστόσο διατηρείται σε σημαντικό βαθμό η επιφυλακτικότητα σε σχέση με την περαιτέρω βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης. Παράλληλα, οι συνεχείς εξάρσεις της πανδημίας, με τα διαδοχικά κύματα να ταλαιπωρούν τη χώρα αλλά και τη διεθνή κοινότητα, έχει οδηγήσει στην αίσθηση ότι η επαναφορά στην κανονικότητα θα αργήσει: η πλειοψηφία (38%) θεωρεί ότι κάτι τέτοιο θα συμβεί από το 2023 και μετά ενώ τον Μάρτιο 2021 η πλειοψηφία «έβλεπε» το τέλος της πανδημίας να έρχεται μέσα στο 2022.***

Επιπλέον, το κύμα ακρίβειας στην αγορά έχει ήδη γίνει ιδιαίτερα αισθητό στους καταναλωτές (που μάλιστα αναμένουν ακόμα μεγαλύτερη αύξηση των τιμών στα καταναλωτικά αγαθά. Όλα τα παραπάνω συμβάλουν στην εμφάνιση ισχυρής διστακτικότητας για την πραγματοποίηση σημαντικών αγορών και την αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης, τουλάχιστον σήμερα και στο ορατό μέλλον.

Ειδικότερα, οι Καταναλωτές του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- Λιγότερο αρνητική αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών για το διάστημα που προηγήθηκε (σε σχέση με τον “Μάρτιο 2020”), αλλά ενίσχυση της απαισιοδοξίας για την περαιτέρω εξέλιξή της, **καθώς αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό όσων αναμένουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού τους (από 27% τον Μάρτιο του 2021 στο 35% σήμερα), ενώ η πλειοψηφία (43%) αναμένουν σταθεροποίηση της οικονομικής τους κατάστασης κατά το επόμενο 12μηνο.**
- **Μειώνεται από το 88% στο 66% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας επιδεινώθηκε πολύ ή αρκετά κατά το προηγούμενο 12μηνο.** Παράλληλα, παραμένει σε υψηλό επίπεδο – αν και μειωμένο – το ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας θα επιδεινωθεί κατά το επόμενο δωδεκάμηνο (45% έναντι αντίστοιχου ποσοστού 55% τον περασμένο Μάρτιο 2021).
- Η ακρίβεια και η αύξηση των τιμών καταναλωτή κάνουν ήδη ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία τους. Οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι **οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν “Λίγο” (25%), “Αρκετά” (35%) ή “Πολύ” (21%)** κατά το τελευταίο 12μηνο (αθροιστικά 81% έχουν διαπιστώσει αύξηση των τιμών καταναλωτή). Παράλληλα, η συντριπτική πλειοψηφία (83%) των καταναλωτών στο Νόμο Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι το επόμενο 12μηνο οι τιμές καταναλωτή θα αυξηθούν με μικρότερο (9%), παρόμοιο (26%) ή μεγαλύτερο (48%) ρυθμό σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα.
- **Απαισιόδοξοι αλλά σε μικρότερο βαθμό** εξακολουθούν να εμφανίζονται οι καταναλωτές **όσον αφορά την εξέλιξη της ανεργίας**, καθώς η πλειοψηφία πιστεύει πως **τα επίπεδα της ανεργίας θα αυξηθούν «πολύ» ή «λίγο»** (54% συγκριτικά με 71% τον Μάρτιο του 2021).
- **Στασιμότητα παρουσιάζει ο δείκτης αξιολόγησης της συγκυρίας για την πραγματοποίηση σημαντικών αγορών** (13% θεωρούν την συγκυρία κατάλληλη για σημαντικές αγορές, όπως έπιπλα, ηλεκτρικές/ηλεκτρονικές συσκευές κτλ, έναντι 14% τον Μάρτιο του 2021), **παραμένοντας όμως σε πολύ αρνητικό έδαφος. Εικόνα στασιμότητας αλλά παραμονής σε αρνητικό έδαφος καταγράφεται και στο δείκτη πρόθεσης για την πραγματοποίηση τέτοιων αγορών στο μέλλον.**
- **Σταθεροποιείται η πρόθεση για αποταμίευση** (σε σχέση με τον Μάρτιο 2021), ενώ **μειώνεται περαιτέρω μετά την μείωση που είχε παρατηρηθεί τον Μάρτιο 2021** το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι “τρώνε από τα έτοιμα” αναλώνοντας τις αποταμιεύσεις τους ή χρεώνονται όλο και περισσότερο (18% από 23%), **αυξάνεται**

περισσότερο στο 54% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι τα φέρνουν ίσα – ίσα με τα εισοδήματά τους (52% το αντίστοιχο ποσοστό για τον Μάρτιο 2021) και ενισχύεται στο υψηλότερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο του 2009, το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι αποταμιεύουν σε κάποιο βαθμό (27%).

- **Σταθεροποιείται η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου** στο Νομό Θεσσαλονίκης, με το 7% των καταναλωτών να δηλώνουν ότι είναι πολύ ή αρκετά πιθανό να πραγματοποιήσουν κάποια αγορά αυτοκινήτου (όσο και τον Μάρτιο 2021).
- **Ελαφρά μείωση καταγράφεται στην πρόθεση αγοράς ή ανέγερσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο** (από το 5% τον Μάρτιο 2021 στο 3% σήμερα) και αντίστοιχα ελαφριά μείωση της πρόθεσης ανακαίνισης ή επισκευής-βελτίωσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο (από 16% τον Μάρτιο 2021 στο 13% σήμερα).

2. ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ο “Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία” στο Νομό Θεσσαλονίκης περνάει σε θετικό έδαφος για πρώτη φορά μετά το εμφάνιση της πανδημίας τον Μάρτιο του 2020, συνεχίζοντας την αλματώδη βελτίωση σε σχέση με τον “Μάρτιο 2021”, για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του “Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών της Βιομηχανίας” βρίσκεται πλέον στις **+6 μονάδες** στο Νομό Θεσσαλονίκης. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος δείκτης βρέθηκε στο χειρότερο επίπεδο τον Μάρτιο του 2020 από την καθιέρωση των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009, ενώ βρίσκεται σήμερα στο καλύτερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”, ακολουθώντας αντίστοιχη πορεία των δεικτών τόσο σε Εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από μια διετία, όπου ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία εμφανίζονταν να “φλερτάρει” με την εγκατάσταση σε θετικό έδαφος, αρκετά μακριά από τις σταθερά αρνητικές τιμές που καταγράφονταν από το 2009 μέχρι και το 2016 – 2017, η εμφάνιση της επιδημίας του κορωνοϊού και τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, οδήγησαν στην κατάρρευσή του τον Μάρτιο του 2020 σε επίπεδο χειρότερο ακόμα και από τις χαμηλότερες τιμές που είχαν καταγραφεί κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης της χώρας (2010 – 2011). Ενάμιση χρόνο αργότερα (Σεπτέμβριος 2021) καταγράφεται μια εντυπωσιακή ανάκαμψη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία, που οφείλεται κυρίως στην εντυπωσιακή ανάκαμψη της αξιολόγησης της παραγωγής του τελευταίου 6μηνου, την περαιτέρω βελτίωση των προσδοκιών για την εξέλιξη της παραγωγής και την εξέλιξη των παραγγελιών από το εξωτερικό (εξαγωγές) για το επόμενο εξάμηνο.

Ειδικότερα, οι απόψεις των βιομηχανιών του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Ανατρέπονται εντυπωσιακά κατά το τελευταίο εξάμηνο οι πολύ αρνητικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής που είχαν παρατηρηθεί επί ένα έτος (+9 από -48), ενώ οι εκτιμήσεις για την **εξέλιξη της παραγωγής στο άμεσο μέλλον** αναφορικά με το Νομό Θεσσαλονίκης, **ενισχύονται περαιτέρω σε σχέση με τον Μάρτιο του 2021 (+29 από +18)**.
- Πραγματοποιείται αρκετά ικανοποιητικά η διαχείριση των αποθεμάτων (αν και εμφανίζονται τα σημάδια της αυξημένης ζήτησης και των αυξημένων παραγγελιών στα αποθέματα των προϊόντων) και της παραγωγικής δυναμικότητας των βιομηχανιών. Παράλληλα, το τρέχον λειτουργικό επίπεδο παραγωγικής δυναμικότητας μετά την σημαντική μείωση που υπέστη τον Μάρτιο του 2020 σε σχέση με τον Σεπτέμβριο 2019, (οπού είχε βρεθεί στο υψηλότερο σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο 2009), **ανακάμπτει και πάλι στο υψηλότερο σημείο απ τον Μάρτιο του 2009 στο 72%**. Ταυτόχρονα, οι εξασφαλισμένοι μήνες παραγωγής βάσει παραγγελιών ανεβαίνουν στους 3,6 (2,8 τον Μάρτιο του 2021 και 2,9 τον Σεπτέμβριο του 2020), μετά την βύθιση στους 1,5

που καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2020, την χειρότερη επίδοση τότε από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ.

- **Ανεβαίνουν σε έντονα θετικό έδαφος οι εκτιμήσεις για το μέλλον** σε σχέση με το **επίπεδο των εξαγωγών** (+22 από -2 το προηγούμενο εξάμηνο και -51 τον Μάρτιο του 2020).
- Προβλέπεται σημαντική **άνοδος των τιμών** για το επόμενο χρονικό διάστημα (ακολουθώντας τις τάσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο), όπως επίσης και **πιθανή μικρή ανάκαμψη για την απασχόληση** στο επόμενο διάστημα.
- Η **περιορισμένη ζήτηση δεν αποτελεί πλέον τον κυρίαρχο περιοριστικό παράγοντα** για την παραγωγή των μεταποιητικών επιχειρήσεων πλέον, καθώς αναφέρεται από το 30% των επιχειρήσεων έναντι 60% τον Μάρτιο του 2019. Αντιθέτως, η **έλλειψη πρώτων υλών ή/και εξοπλισμού και η έλλειψη εργατικού δυναμικού αναφέρονται πιο έντονα** σε σχέση με τον Μάρτιο του 2021 (32% έναντι 24% και 15% έναντι 10% αντίστοιχα).

3. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Θετικό κλίμα καταγράφεται στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών στο Νομό Θεσσαλονίκης, μετά από μια περίοδο 1,5 χρόνου που σηματοδεύτηκε από έντονο προβληματισμό και αρνητικό κλίμα. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών **βελτιώνεται εντυπωσιακά σε σχέση με έξι μήνες πριν**.

Πιο αναλυτικά, ο σχετικός «Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών» για τον τομέα των Υπηρεσιών καταγράφεται ξανά μετά τον Σεπτέμβριο του 2019 σε θετικό έδαφος (στο +23 από -14 τον Μάρτιο του 2021) και στο υψηλότερο σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009.

Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- **Θετική – και στο καλύτερο επίπεδο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” – είναι η εικόνα ως προς την εξέλιξη της επιχειρηματικής τους κατάστασης (από -44 τον Μάρτιο του 2021, σε +10 σήμερα), ενώ και η αποτίμηση για την εξέλιξη της ζήτησης το εξάμηνο που μας πέρασε βρίσκεται στο καλύτερο σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” (+31 από -29 τον Μάρτιο του 2021).**
- **Σταθερά θετικές οι προσδοκίες για την εξέλιξη της ζήτησης για το επόμενο εξάμηνο (+27 από +32 το προηγούμενο εξάμηνο).**
- **Παρατηρούνται θετικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο το προηγούμενο εξάμηνο και τάση ενίσχυσης της απασχόλησης το επόμενο εξάμηνο, ενώ αναμένεται και ανάκαμψη των τιμών για το επόμενο εξάμηνο.**

4. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Σημαντική βελτίωση του κλίματος καταγράφεται στις επιχειρήσεις Λιανικού Εμπορίου στο Νομό Θεσσαλονίκης σε σχέση με τον Μάρτιο του 2021, με τον «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για το Λιανικό Εμπόριο» να περνάει και πάλι σε θετικό έδαφος μετά από 1,5 χρόνο πανδημικής κρίσης και μάλιστα στο υψηλότερο του σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου» **βρίσκεται στο +11** (από -11 τον Μάρτιο του 2021).

Ειδικότερα, οι απόψεις των **εμπορικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης** συνοψίζονται στα εξής:

- Για πρώτη φορά στην ιστορία των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ, εμφανίζεται θετική, με εντυπωσιακή βελτίωση σε σχέση με τον προηγούμενο Μάρτιο 2021 (+6 από -49), αξιολόγηση για την εξέλιξη των πωλήσεων κατά το προηγούμενο 6μηνο, ενώ σταθερά θετικές εμφανίζονται οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις το επόμενο 6μηνο (+15 μονάδες από +18 τον Μάρτιο του 2021). Επιπλέον, οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη των παραγγελιών το επόμενο εξάμηνο παραμένουν σταθερές σε οριακά θετικό επίπεδο (από το +5 τον Μάρτιο του 2021 στο +4 σήμερα).
- Επίσης, προβλέπουν ελαφριά αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο τους για το επόμενο διάστημα, ενώ επιβεβαιώνονται κι εδώ οι εκτιμήσεις για σημαντική αύξηση των τιμών των προϊόντων κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

5. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

Σημαντικά ανοδική τάση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών, στο υψηλότερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” και σε οριακά ουδέτερο έδαφος, καταγράφεται στον κλάδο των Κατασκευών, καθώς ο «Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τις Κατασκευές» στο Νομό Θεσσαλονίκης εμφανίζει σημαντική βελτίωση.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών-αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Κατασκευών» βρίσκεται στις **-1 μονάδες** στο Νομό Θεσσαλονίκης (έναντι -23 τον Μάρτιο 2021).

Ειδικότερα, οι απόψεις των κατασκευαστικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Καταγράφεται **εντυπωσιακή βελτίωση των εκτιμήσεων για την εξέλιξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά το προηγούμενο εξάμηνο**, στις +19 μονάδες σήμερα (από -31 τον Μάρτιο του 2021). Σημειώνεται ότι ο δείκτης αυτός επιστρέφει σε θετικό έδαφος μετά τον Σεπτέμβριο του 2019 και στην υψηλότερη τιμή του από την καθιέρωση του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο του 2009.
- Εμφανίζεται **σημαντική βελτίωση (σε αρνητικό έδαφος βέβαια) σχετικά με τα τρέχοντα επίπεδα παραγγελιών** στον κλάδο των Κατασκευών.
- Εμφανίζεται **θετική τάση στην εκτίμηση εξέλιξης της απασχόλησης** στον κλάδο για το επόμενο δμήνο, και σημαντικά ανοδική τάση στην **εξέλιξη των τιμών** σε τοπικό επίπεδο.

6. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**” – ως ερευνητικού εργαλείου – και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “**ad-hoc**” **ερωτήσεις**. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

- **Αισθήματα απέναντι στην πανδημία COVID – 19**

Η ανησυχία για την επίδραση της πανδημίας COVID – 19 στα οικονομικά του νοικοκυριού τους (50% δηλώνουν ότι τους ανησυχεί “Πολύ” και “Αρκετά”) φαίνεται να επισκιάζει την ανησυχία των καταναλωτών για την αντίστοιχη επίδραση στην υγεία τους (44% το αντίστοιχο ποσοστό). Η ανησυχία όμως τόσο για τα οικονομικά του νοικοκυριού όσο και για την υγεία υποχωρεί σημαντικά σε σχέση με την Μάρτιο του 2021, όταν τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 63% και 55%). Παράλληλα, κυριαρχεί ως συναίσθημα η ανησυχία (38%) για την πανδημία του κορωνοϊού και παραμένουν ισχυρά αισθήματα όπως η ανασφάλεια (21%), η απογοήτευση (17%) η οργή (15%) και ο φόβος (15%).

- **Αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά**

Μια σειρά από αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά ήρθαν με την πανδημία COVID-19 και φαίνεται ότι σε σημαντικό βαθμό θα παραμείνουν και μετά την λήξη της. Πιο συγκεκριμένα, το 43% (από 35% πριν 6 μήνες) δηλώνουν ότι θα πραγματοποιούν αγορές μέσω του διαδικτύου πιο συχνά, το 38% (από 20% τον Μάρτιο του 2021) δηλώνουν ότι θα χρησιμοποιούν συχνότερα βιντεοκλήσεις, το 33% δηλώνουν ότι θα πληρώνουν για τις αγορές τους μέσω κινητού πιο συχνά (από 29% πριν 6 μήνες), ενώ το 30% (έναντι 18% τον Μάρτιο του 2021) δηλώνουν ότι θα χρησιμοποιούν πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης πιο συχνά. Τέλος, περίπου 1 στους 5 (22% από 20% τον Μάρτιο του 2021) δηλώνουν ότι θα χρησιμοποιούν βιντεοκλήσεις και υπηρεσίες παράδοσης έτοιμου φαγητού (delivery) πιο συχνά, ενώ ενισχύεται και το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι θα εργάζονται από το σπίτι μέσω τηλεργασίας πιο συχνά (20% από 15% το προηγούμενο εξάμηνο).

Σημαντικά ευρήματα καταγράφονται σε σχέση με τις προτιμήσεις των καταναλωτών για αγορές μέσω φυσικών ή διαδικτυακών (online) καταστημάτων. Πιο συγκεκριμένα, το διαδίκτυο και τα online κανάλια αγορών προτιμούν περίπου 4 στους 10 καταναλωτές για τις αγορές ηλεκτρονικών συσκευών (Η/Υ, κινητά τηλέφωνα, τηλεοράσεις κτλ), ενώ υψηλά ποσοστά προτίμησης μεταξύ των καταναλωτών καταγράφουν οι online αγορές στους τομείς των ηλεκτρικών συσκευών (ψυγεία, κουζίνες, πλυντήρια κτλ 28%) και των καλλυντικών και ειδών δώρων (29%). Τα φυσικά καταστήματα, εξακολουθούν, ασφαλώς, να κυριαρχούν στις προτιμήσεις των καταναλωτών, ειδικά στους τομείς της ένδυσης/υπόδησης (83%), των επίπλων/ειδών σπιτιού (89%) και των τροφίμων/ποτών (93%).

Το 33% έχει καθυστερήσει/αναβάλει διακοπές και ταξίδια (έναντι 35% τον Μάρτιο του 2021), ενώ σημαντική μείωση – σε σχέση με τον Μάρτιο του 2021 – παρουσιάζει το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι έχουν καθυστερήσει αγορές ενδυμάτων και υποδημάτων

(16% από 35% τον περασμένο Μάρτιο). Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι δεν έχουν πλέον καθυστερήσει σημαντικές αγορές (53% έναντι 25% την Μάρτιο του 2021).

- **Εμβολιασμός**

2 στους 3 περίπου δηλώνουν ότι έχουν εμβολιαστεί πλήρως (και με τις δυο δόσεις εμβολίου) ενάντια στον κορωνοϊό, ενώ το 12% αναφέρουν ότι έχουν νοσήσει από COVID-19. Συνολικά, περίπου 8 στους 10 ενήλικες δηλώνουν είτε πλήρως εμβολιασμένοι είτε νοσήσαντες από κορωνοϊό. Στον αντίποδα το 11% δηλώνουν ότι δεν σκοπεύουν να εμβολιαστούν, ενώ συνολικά περίπου 2 στους 10 ερωτηθέντες δηλώνουν ότι δεν έχουν εμβολιαστεί μέχρι σήμερα. Πρέπει να τονιστεί ότι τα ευρήματα αυτά βασίζονται στις απαντήσεις των ερωτηθέντων σε μια τηλεφωνική έρευνα και για ένα άκρως ευαίσθητο θέμα, που έχει προκαλέσει σημαντικές τριβές και διχασμό στον πληθυσμό, κάτι που πρέπει να συνεκτιμηθεί στην αξιολόγηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της έρευνας.

- **Ακρίβεια**

Όπως καταγράφηκε και από τις απαντήσεις των καταναλωτών στις σταθερές ερωτήσεις του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”, η ακρίβεια και η αύξηση των τιμών σε βασικά καταναλωτικά αγαθά και υπηρεσίες έχει γίνει ήδη αισθητή: το 77% των ερωτηθέντων αναφέρουν ότι έχουν ήδη εντοπίσει αύξηση των τιμών.

7. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**”– ως ερευνητικού εργαλείου– και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “*ad-hoc*” **ερωτήσεις**. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

- **Αποτίμηση των μέτρων στήριξης επιχειρήσεων και πολιτών**

Επαρκή και αποτελεσματικά κρίνουν τα μέτρα στήριξης επιχειρήσεων και πολιτών που ανακοίνωσε στη ΔΕΘ ο Πρωθυπουργός το 54% των επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης που συμμετείχαν στην ερευνά, έναντι 34% που τα θεωρούν ανεπαρκή και αναποτελεσματικά. Η μείωση του φόρου των επιχειρήσεων από το 24% στο 22% από το 2022 θεωρείται το πιο σημαντικό μέτρο από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην ερευνά (66% δηλώνουν ότι το θεωρούν Πολύ η Αρκετά σημαντικό) και ακολουθούν η επιδότηση εργασίας νέων 18 – 29 ετών χωρίς προηγούμενη εργασιακή εμπειρία για 6 μήνες εντός του 2022 (63%), η μείωση του ποσοστού επιστροφής όλων των επιστρεπτέων προκαταβολών ανάλογα με την πτώση τζίρου από 25% έως 50% (61%) και η επέκταση για το 2022 της μείωσης κατά τρεις μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών (60%).

- **Βαθιές οι «πληγές» από την πανδημία στις επιχειρήσεις**

6 στις 10 επιχειρήσεις (ή 59%) στον Νομό Θεσσαλονίκης δηλώνουν ότι ο κύκλος εργασιών τους έχει μειωθεί εξαιτίας της πανδημίας COVID-19, αρκετά χαμηλότερα σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα και την έναρξη της πανδημίας. Επιπλέον, μεταξύ όσων δηλώνουν ότι δεν μειώθηκε ο κύκλος εργασιών τους, το 27% δηλώνουν ότι μειώθηκε λίγο η κερδοφορία τους, το 10% ότι η κερδοφορία τους μειώθηκε σημαντικά και το 5% ότι εμφάνισαν ζημίες, ενώ το 55% δηλώνουν ότι δεν επηρεάστηκε η κερδοφορία τους.

Θεσσαλονίκη, 11 Οκτωβρίου 2021

ΠΑΛΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ